

"לזרום עם רוח השפה"

תלמידי מגמת ספרות מתיכון אלון במפגש עם המתרגמת לי עברון

תלמידי מגמת ספרות בתיכון אלון נחשפו השבוע לחשיבותה ולתרומתה של עבודת התרגום, במפגש מרתק שנערך עם המתרגמת לי עברון.

עברון היא סופרת ילדים, משוררת, עורכת תרגום ומתרגמת, שתרגמה לאחרונה שלושה רבי מכר מאת דויד פואנקינוס - העדינות, המזכרות ושרלוטה. לקראת המפגש עימה התבקשו התלמידים לקרוא אחד מהספרים הללו.

עברון סיפרה לתלמידים על מלאכת המתרגם ועל האתגרים העומדים בפני מתרגם. לדבריה "בחירת מתרגם לספר היא ממש שידוך, שמבוסס על התאמה". עברון שהחלה את דרכה כעורכת ספרותית הפתיעה את התלמידים כשאמרה כי אין חובה לדעת על בוריה את השפה ממנה מתרגמים אך כל מתרגם צריך לדעת מתי עליו לבדוק את עצמו כשהוא נתקל באתגר תרגומי. כך למשל סיפרה על ספר שתרגמה שהיה עמוס במונחים מתחום הדייג המקצועי וכיצד התמודדה עם אתגר זה.

לתרגום ספריו של פואנקינוס הגיעה כמעט במקרה, לאחר שבחירת מתרגמת אחרת לספר "העדינות" לא צלחה. עברון, שהייתה בצוות העורכים, קיבלה את מלאכת התרגום. כשהובא ספרו הבא של פואנקינוס "המזכרות" האפשרות שהיא תתרגמו כבר עמדה על הפרק. עברון נפגשה עם פואנקינוס בעת ביקורו בארץ, אז סיפר לה כי הוא עובד על ספר על האמנית המבטיחה שרלוטה סלומון, שנספתה בשואה בגיל 26, ספר שיהיה כתוב בשורות קצרות. לימים כאמור תרגמה עברון גם רומן זה - "שרלוטה".

תלמידי מגמת ספרות הציפו את עברון בשאלות הנוגעות לתהליך עבודת התרגום, משך זמן התרגום, כיצד ניתן להעביר ביטויים משפה לשפה, האם חשבה פעם לשנות את האירועים, האם נקלעה פעם לסיטואציה שהייתה צריכה לתרגם מילה מומצאת, מהי עבודת ההכנה הנדרשת לפני תרגום ומהו החלק האהוב עליה בתרגום.

עברון חלקה עם התלמידים את התלבטויותיה לאורך העבודה בעיקר בכל הנוגע להעברת ביטויים משפה לשפה. "אם למספר יש לו שפה עשירה של אדם משכיל, אפשר למשל להשתמש במילים מהמקורות בתרגום העברי", הסבירה. בהתייחסה למעמדה של שפת המקור ביחס לשפת התרגום, אמרה עברון כי היא רואה חשיבות רבה לזרום עם רוח השפה אליה מתרגמים, בדומה לאדפטציה לסרט. "דווקא ככל שאתה מתרחק משפת המקור וזורם עם רוח הדברים, התוצאות יותר טובות. צריך להרגיש את השפה אליה אתה מתרגם".

בסיום המפגש אפשרה עברון לתלמידים להתנסות בעצמם במלאכת התרגום.

רכזת מגמת ספרות ענבל ברגר-מישר, אשר גם יזמה את המפגש מסבירה:
"אני רואה את הספרות כחלק בלתי נפרד מהחיים, ומפגש שכזה אך מקרב את
הספרות לחיי התלמידים ומהווה נדבך נוסף במה שקרוי "למידה משמעותית".
מלאכת התרגום לרוב נמצאת בשולי העשייה הספרותית, אך הערב הבאנו
אותה אל קדמת הבמה, ובעזרתה של לי עברון המחשנו לתלמידים עד כמה
היא מהותית ועד כמה היא מרתקת ומגוונת. מרגש היה לראות את התלמידים
דרוכים ונרגשים במפגש, וכיצד עטו על עברון בשאלות אשר העידו על קריאה
מעמיקה של היצירות."

עברון עצמה חלקה את רשמיה מהמפגש בפוסט שהעלתה לפייסבוק, וכך
כתבה: "אני עדיין שרויה בהתרוממות רוח אחרי מפגש עם תלמידי מגמת
ספרות בתיכון אלון ברמת השרון אתמול בערב. דיברנו על תרגום ועל עריכת
תרגום, ושמעו, חברות מתרגמות ועורכות וחברים – מתעניינים בנו ובעבודה
שלנו! ושמים לב לדקויות ולמילים. ככה זה כשיש נערות ונערים כל כך חכמים
ורגישים..."